

BİR ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ: SOSYO-KÜLTÜREL TEORİ BAĞLAMINDA GELECEĞE YÖNELİK HEDEFLER VE ÖZ-DÜZENLEME¹

Ebru AYLAR

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, OFMAE Bölümü, Ankara / Türkiye

İlk Kayıt Tarihi: 17.10.2011

Yayına Kabul Tarihi: 30.03.2012

Özet

Bireyin akademik alanda ulaştığı başarı, herhangi bir ders kapsamında herhangi bir sürece yönelik öz-düzenlemesi, bir konuya dair motivasyonu onun tarihsel süreç içerisinde biriken kültürel aidiyeti ve şu an içerisinde yer aldığı sosyal ilişkiler ağından azımsanamayacak ölçüde etkilenmektedir. Bireyin herhangi bir konu kapsamında oluşturduğu öz-düzenleme sürecinin önemli bir bileşeni olan geleceğe yönelik hedefi ya da o konu ile ilgili olarak belirleyeceği uzun erimli hedefi de bu etkenlere göre şekillenmektedir.

Bu araştırmanın amacı öğrencilerin geleceğe yönelik hedef ve planlarının sosyo-kültürel bağlam temelinde betimlenmesi ve bu hedef ve planların onların akademik yaşantıları üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Bu doğrultuda nitel araştırma yöntemi tercih edilmiş ve çalışma grubu olarak, amaçsal örneklem ile seçilen 3 tane 7. sınıf öğrencisine örnek olay incelemesi uygulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Geleceğe yönelik hedefler, öz-düzenleme, sosyo-kültürel kuram.*

A CASE STUDY: FUTURE GOALS AND SELF-REGULATION IN THE CONTEXT OF SOCIO-CULTURAL THEORY

Abstract

People's cultural identity and their social relations affect their academic achievements, self-regulation process at any lesson, and motivation on any subject. Future goals are important self-regulatory factors in human functioning. So, future goals or any subgoals that are needed in order to reach the future goal are also affected by those social conditions.

The aim of this study is to describe students' future goals and plans according to their sociocultural context and to examine the effects of those goals and plans on their academic life. The study was carried out as a case study and qualitative research methodology is used.

1 Bu makalenin içeriği, "Geleceğe Yönelik Hedeflerin Akademik Yaşantı ve Öz Düzenleme Üzerine Etkisi" başlığı altında IX. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi (UFBMEK) nde bildiri olarak sunulmuştur.

Study group was consist of 3 7th grade students. These 3 students were chosen by purposively sampled, and in-depth semi-structured interviews were conducted with these students.

Keywords: *Future goals, self-regulation, socio-cultural theory*

1. Giriş

Araştırmamanın bu bölümünde öz-düzenleyici öğrenme ve öğrencilerin geleceğe yönelik hedefleri ilişkisi sosyo-kültürel kuram çerçevesinde ele alınmaktadır.

1. 1. Öğrenme Kuramları İçerisinde Öz-düzenleyici Öğrenme ve Sosyo-Kültürel Kuram

Birey gözlerini dünyaya açtığı ilk andan itibaren bir öğrenme uğraşı içerisinde. Öğrenmenin nasıl gerçekleştiği üzerinde farklılaşan tartışmalar, öğrenme kuramları bulunmaktadır. Tüm bu kuramlar öğrenen bireyi, öğrenme süreci içerisinde farklı etkililiklerde ele almaktadır.

Bireyin öğrenme süreci içerisindeki rolünün tanımlanmasında farklılaşan bu kuramlar, öz-düzenleyici öğrenme sürecinde de farklı bileşenleri ön plana çıkarabilmektedir. Yine de Zimmerman'ın öz-düzenleyici öğrenmeye dair yaptığı betimlemenin tüm kuramlarca kabul edilebileceğini belirtmek yanlış olmayacaktır. Zimmerman öz-düzenleyici akademik öğrenmenin, öğrencinin nasıl kendi öğrenme sürecinin ustası olacağı sorusu çerçevesinde ortaya çıktığını belirtir (1). Öz-düzenleme, bireyin zihinsel yetilerini konu temelli akademik beceriye dönüştürdüğü, kendi kendini yönetme temelinde olan bir süreçtir.

Sosyo-kültürel teori öğrenme sürecinde bireyi aktif bir bileşen olarak ele alan kuramlardan birisidir. Laura, Vygotsky'nin ileri bilinç düzeyindeki davranışların kökenini bireyin dış dünya ile kurduğu sosyal ilişki ağında aradığını belirtir (2). Birey bu ilişki ağında çevrenin sadece bir ürünü değil, aynı zamanda çevrenin şekillenmesinde, yaratılmasında aktif olan bir öznedir. Bu diyalektik ilişki içerisinde birey öğrenmenin aktif bir bileşeni olarak ele alınmaktadır.

Vygotsky'e göre eğitim ise sadece bilişsel gelişim için bir temel değil aynı zamanda sosyokültürel bir aktivitedir. Bu nedenle Vygotsky'nin bu teorisi Bandura'nın sosyal öğrenme çalışmasını tamamlar nitelikte kabul edilmekte, bilişsel gelişimin genel bir teorisi olarak da görülmektedir. Vygotsky, düşünme sürecinin psikogenetik ve sosyo-kültürel olarak nasıl geliştiği üzerinde çalışmış olmasına rağmen çalışmasının temelini bireysel gelişimin sosyal kaynakları ve kültürel temelleri üzerine kurar (3).

Vygotsky davranışın gelişimine dair "nasıl" sorusuna cevap arar. Sosyal ve kültürel etkileşimlerin yaşandığı bir alan olan okullarda gerçekleşecek öğrenmelerin nasıl gerçekleştiğine ilişkin cevabın, genel tarihe yönelik, süreç temelli bir inceleme ve açıklamayı gerektirdiğini ileri sürmektedir. İnsanın kendi ait olduğu tarihsel süreç içerisinde kazandığı beceriler, tek başına biyolojik nedenlerle açıklanamaz. Kuram-

da, tarihsel süreç, insanoğlunun gelişimi ile ilgili zaman dizinine dayandırılmaktadır. Bu zaman dizini içerisindeki tarihsel süreç, kazanılan becerinin biyolojik ya da doğal yönlerine (yetenek gibi) ek olarak ait olunan sosyo-ekonomik temelin yaratacağı olanak ya da yoksunluklar, ait olunan çevrenin, ailenin kültürel değer yargıları veya beklentileri gibi kültürel yönlerle de bağlantılı maddi özellikleri içermektedir (4).

Çocuk için öğrenme etkinliği yakınındaki insanlar ve içerisinde yer aldığı sosyal gerçeklikte başlar. Kazandıkları kavramların, fikirlerin, olguların, becerilerin ve tutumların kaynağı bu sosyal çevredir (5). Bilginin edinilmesi için gereken tüm uyarıcılar öğrencinin ait olduğu sosyal çevre tarafından sağlanır. Bu nedenle çocuğun sosyal çevresi, çevresindeki insanlar, ait olduğu kültürel ortam ve çocuğun tüm bunlarla kurduğu ilişki, onun bilişsel gelişiminde etkili olmaktadır. Bu açıdan öğrenme süreci sosyal bir etki altındadır. Çocuk bilgiyi alır, bilginin içselleştirilmesi, çocuğun bilgiyi kendi düşünce sisteminin içerisine alması, onunla bütünleşmesi ve bilgiyi anlamlandırması sonucu gerçekleşir. Ne var ki bilginin bu şekilde işleme süreci değinildiği üzere sadece yetenek, zekâ gibi doğal veya biyolojik etmenlere değil, bireyin sosyo-kültürel aidiyetine bağlı etmenlere de bağlıdır. Yani “aklı süreçler sadece kişinin kendi içinde değil, kişiler arasındaki ilişkilerle oluşur. Aklın, akıl yürütmenin kültürel-tarihi yönü de önemlidir.” (6).

1.2. Sosyo-kültürel Kuram Bağlamında Öz-düzenleyici Öğrenme

Bu tarihsel, kültürel ve sosyal süreçler bağlamında yapılan analiz içerisinde sosyo-kültürel kuramın öz-düzenleyici öğrenmeye yönelik yaklaşımı da bu etkileşimi yansıtır. Sosyo-kültürel kurama göre, bireyin öz-düzenleme sürecinde bilişsel süreçlerin etkisi kadar, bireyin içerisinde yer aldığı çevrenin, toplumsal-kültürel koşulların ve bu ortam içerisindeki etkileşimlerin de etkisi bulunmaktadır.

Bu yaklaşım doğrultusunda öğretim etkinliğinin gerçekleştiği alanlar olarak okul ve sınıf ortamlarına baktığımızda bu alanları, öğretim etkinliklerine ek olarak sosyal ve kültürel etkileşimlerin de yaşandığı mekânlar olarak görmek gerekmektedir. Okul ve sınıf ortamı nesnel çevrenin bir parçasıdır ama bütünü değildir. Bu doğrultuda, bireyin ait olduğu kültürel çevrenin eğitime yaklaşımı, eğitim durumu, bu çevre içerisinde kendisine örnek aldığı bireyler, sınıfında akranları ile kurduğu iletişim, arkadaşlık ilişkileri gibi çevresel tüm etmenler ile bireyin eğitim geleceğine yönelik beklentisi, bu beklentiler içerisinde eğitime yüklediği anlam gibi bireysel etmenlerin bireyin öz-düzenleme sürecinde, motivasyonunda ve akademik başarısında etkili olduğundan söz edilebilir.

Vygotsky'nin yaklaşımı farkındalığı bilinçli olmanın bir alt alanı olarak görür. Birey için sözcüklerin anlamı bilinçli olmanın temel birimidir. Sözcükler, anlamı içselleştirildiği oranda bilinçliliğe neden olur. Bebekler için önce sadece birer “ses”ten ibaret olan sözcükler, daha sonra yaşayışları içerisinde anlamlandırılır. Sözcüklerin anlamının içselleştirilmesi ise bireyin kendi aktivitelerini bilinçli bir şekilde planla-

ması, yönlendirmesi ve izlemesini kolaylaştırır, öz-farkındalığını etkiler. Çocuğun gelişiminde olduğu üzere farkındalığın oluşumunda da Vygotsky, sosyal ve fiziksel çevrenin etkisine vurgu yapar (1). Sosyal ve fiziksel çevrenin tüm bu değerlendirmelere etkin bir şekilde girdiği noktada ise sosyo-kültürel etkenlerin yaratacağı farklılıklara, farklılaşmalara dikkat çekmek gerekmektedir.

Öğrencilerin ev yaşantıları ile okul yaşantıları, daha doğrusu okul yaşantılarının gereklilikleri ile kendi sosyal çevrelerinin önlerine koyduğu gereklilikler farklılaşabilmektedir (7). Bazı öğrenciler okulda karşılaştıkları eğitim-öğretim ortamının gerekliliklerini yerine getirebilecek koşulları ev/aile yaşantıları içerisinde rahatlıkla bulabilmekteyken, bazı öğrenciler için ise okul yaşantısının gereklilikleri ile ev yaşantısının gereklilikleri örtüşmemekte, hatta bir uyumsuzluk içerebilmektedir. Örneğin kalabalık bir ailenin en büyük kız çocuğu için okulda üstlendiği “öğrenci” rolü, evinde devam edemeyebilmekte, bu öğrenci evinde kardeşlerine bakması gereken, ev işlerinde annesine yardım etmesi gereken, bu nedenle de ödev yapmaya fazla zaman ayıramayan bir “abla”ya dönüşebilmektedir.

1.3. Geleceğe Yönelik Hedefler ve Öz-düzenleme

Sahip olduğumuz bilginin bir kısmı sosyo-kültürel, içinde yaşadığımız topluma, onun değer yargılarına göre şekillenir. Sosyo-kültürel bilgi bireyin dünyayı kavrayışı şekline dair bir bilgidir ve sosyal çevresi ile etkileşimi sonucu oluşur. Bu bilgi bireyin kendisine dair, olaylara dair olduğu kadar aile, kültür, topluluk ve kurullar içi ve arası iletişim-ilişkilere dair de bir bilgidir. Bu bilgiye ve bu bilgiye bağlı bir değer yargısına sahip olan birey, bu bilgiler doğrultusunda hareket eder, kendisi için neyin değerli ve önemli olduğuna bu bilgiye göre de karar verir (7). Bireyin sosyo-kültürel bilgisi, onun bugüne dair tercih ve davranışlarını şekillendirdiği kadar geleceğe bakışını, geleceğe yönelik hedef ve hayallerini de şekillendirmektedir.

Geleceğe yönelik konan hedefler, önemli bir öz-düzenleme faktörüdür. Bireyin geleceğe yönelik hedefleri onun her türlü hareketini yönlendirmekte, geliştirmekte veya ket vurmaktadır. Bu hedefler bireyin kültürel aidiyeti tarafından şekillenen gelişimsel yapısını yansıtır. Sosyo-kültürel bilgi ve etkenler birey için neyin, niçin değerli olduğunu şekillendiren etkenlerdir. Bu nedenle bu etkenler aynı zamanda geleceğe yönelik hedeflerin belirlenmesinde de etkili olmaktadır (7). Birey ait olduğu kültürel çevrenin yapabildikleri ve yapamadıklarını gözlemleyebilmekte ve kendi yapabileceklerinin sınırını bu çevreye göre belirleyebilmekte, bu sınırın varlığına inanabilmektedir. Örneğin ailesinin eğitim seviyesi çok düşük olan ve ailesinde kimsenin üniversiteye gitmediği bir öğrenci için üniversiteye gitme hayali kurmak ve hatta bunu hedeflemek, kardeşleri üniversitede okuyan ya da anne babası üniversite mezunu olan bir öğrenciye göre daha zor olabilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin geleceğe yönelik hedefleri ve buna bağlı olarak onların öz-düzenleme süreçleri de farklılaşabilmektedir.

Bireyler geleceğe yönelik hedefler koyarlar. Bu hedefler yakın zamanda ya da uzak zamanda ulaşılacak üzere belirlenir. İstek, özlem ya da ihtiyaçları içerebilir. Örneğin

bir kişi küçüklüğünden beri doktor olmak, beyaz doktor önlüğü giymek, stetoskop kullanmak isteyebilir ve bu isteğine ulaşmanın yolu eğitimden geçtiği için önüne uzun ve kısa erimli eğitimsel hedefler koyarak, ana hedefe (doktor olmak) ulaşmaya çalışabilir. Başka bir kişi de çocuklarına daha iyi bir gelecek sunabilmek için işinden terfi almak ihtiyacını hissedebilir ve bu hedefine ulaşmak adına daha çok çalışmak, önemli bir projeyi başarı ile tamamlamak ve hatta iş alanı ile ilgili yüksek lisans yapmak gibi ara hedefler belirleyebilir. Tüm bu hedefler bireyin o alana dair motivasyonunu ve kendini düzenlemesini olumlu yönden itekleyen bir etki yaratır.

Literatürde, özellikle de sosyo-bilişsel kuram temelinde yoğunluklu olarak, öğrencilerin yüksek not ortalamaları ile geleceğe yönelik hedefleri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar mevcuttur ve bu çalışmalarda uzun vadede ulaşılabilecek hedefler ile akademik başarı arasında doğrusal bir ilişkinin bulunduğu vurgulanmaktadır (8), (9), (10). Bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların bir kısmı da öz-düzenleyici öğrenme ve geleceğe yönelik hedefler arasındaki ilişkiye yoğunlaşmaktadır (7), (11), (12). Bu çalışmalarda gelecekte elde edilebilecek/ulaşılabilir sonuçlar olarak ele alınan hedefler, öğrencinin akademik yaşantıya katılımında etkili olan faktörlerden birisi olarak değerlendirilmektedir. Miller ve diğerleri çalışmalarında, gelecekte elde edilebilecek/ulaşılabilir sonuçlar ile başarı ve öğrencinin ortaya koyduğu çaba arasında pozitif bir korelasyonun varlığını ortaya koymuşlardır (12).

Değindiği üzere geleceğe yönelik hedefler bireyin sosyo-kültürel bilgisinden ve aidiyetinden etkilenmektedir. Bu doğrultuda aynı okula giden, aynı şube içerisindeki öğrenciler arasında da farklı sosyo-kültürel aidiyetlerinden kaynaklı farklı gelecek hedefleri mevcuttur. Bu farklılaşan hedefler onları farklı eğitim gereksinimlerine sokabilmekte, sonuçta da eğitime farklılaşan değerler atfedebilmektedirler. Brickman ve Miller'a göre öğrenciler, kendi kültürel çevreleri içerisinde kendilerine farklı rol-modeller alabilmekte ve uzun - kısa erimli hedeflerini kendi kültürel aidiyetleri içerisinde belirlemektedirler (7). Aynı şube içerisinde, farklı sosyal aidiyetlerden gelen ve dolayısıyla birbirinden farklılaşan hedeflere sahip olan öğrenciler, eğitimden farklı farklı beklentilere sahip olup, eğitimdeki başarı ya da başarısızlıklarını da farklı yorumlayabilmektedirler.

Sonuç olarak geleceğe yönelik konan hedefler, öz-düzenleyici öğrenmeye bu hedefe ulaşmak için belirlenen ara hedeflere giden yolun seçilmesindeki rolü, ara hedeflere atfedilen değere yönelik katkısı ve bireyin kendini değerlendirmesi üzerindeki etkisi açılarından tesir etmektedir (7). Farklılaşan gelecek hedefleri bizi bugün eğitime farklı değerler yükleyen, eğitimi, okulu, gireceği sınavları önemseyen ya da önemsemeyen öğrencilerin varlığına ulaştırmaktadır. Bu nedenle de aynı okul içerisinde, aynı şubede yer alan öğrencilerde bile gözlemlenebilen bu farklılaşma, geleceğe yönelik hedefleri öğrencileri daha doğru bir şekilde anlamak, onları eğitime yönelik motive etmek ve öz-düzenleme süreçlerine yardımcı olmak adına önemli kılmaktadır.

Tüm bu değerlendirmeler göz önüne alındığında, bireyin akademik başarısı üze-

rinde etkili olan öz-düzenleme sürecinde bilişsel süreçlerin olduğu kadar, sosyal ve kültürel etmenlerin de etkisinin bulunduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu nedenle sosyo-kültürel etmenlerin bireylerde nasıl farklılıklar yarattığının altının çizilmesi, öğretmenlerin sınıf içi etkileşimlerinde, öğrencilerini yönlendirmelerinde dikkat etmeleri gereken bireysel farklılıkların farkındalığının yaratılması açısından önemlidir. Bu çalışmada bu doğrultuda bir amaç belirlenmiş, örnek olay incelemesi üzerinden sosyo-kültürel etkenler belirleniminde farklılaşan geleceğe yönelik hedeflerin, bireylerin eğitimsel hedefleri ve eğitimsel yaşantıları üzerindeki yansımaları betimlenmeye çalışılarak öğretmenlere bu doğrultuda bir örnek sunulmak istenmiştir.

2. Yöntem

Bu çalışmada öğrencilerin geleceğe yönelik hedef ve planları, sosyo-kültürel bağlam temelinde betimlenmiş, bu hedef ve planların onların eğitimsel yaşantılarına ve öz-düzenleme süreçlerine yansımaları ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda nitel araştırma yaklaşımı tercih edilmiş ve örnek olay incelemesi uygulanmıştır.

Örnek olay inceleme araştırmasında, belirli bir süre içerisinde az sayıda olay, pek çok özellik bakımından derinlemesine incelenir. Örnek olaylar bireyler, gruplar, kurumlar, olaylar, coğrafi birimler ve hareketler olabilir. Veriler kapsamlı ve ayrıntılıdır. Bir örnek olay çalışmasında, araştırmacı yoğun olarak bir ya da iki örnek olayı araştırabilir ya da kısıtlı sayıdaki örnek olayı birçok etken üzerine yoğunlaşarak karşılaştırabilir (13). Bu çalışmada da az sayıdaki örnek olay, geleceğe yönelik hedefleri, eğitime yükledikleri anlam ve öz-düzenleme süreçleri üzerinden ele alınmıştır. Çoğu örnek olay araştırmasında olduğu gibi bu çalışmada da nitel araştırma yaklaşımı kullanılmış ve kısıtlı sayıdaki örnek olay birçok etken üzerinden karşılaştırılarak ele alınmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırma Ankara, Keçiören ilçesine bağlı bir ilköğretim okulunda, okulun 7. sınıflar içerisinde en başarılı şubesi olarak kabul edilen bir şubeden 3 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Bu öğrencilerin seçimi için ilk önce tüm sınıftan yazılı bir doküman toplanmıştır. Bu dokümanda öğrencilerden, içerisinde eğitime dair hedeflerinin de yer aldığı, geleceğe yönelik 3 hedeflerini yazmaları istenmiştir. Bu bilgiler toplanarak incelenmiş, amaçsal bir örneklemin oluşturulması için 3 öğrenci seçilmiştir.

Amaçsal örnekleme seçiminde ilk olarak öğrencilerin verdikleri yanıtlar eğitime dair yaptıkları vurgular dikkate alınarak 3 ana gruba ayrılmıştır. İlk grup içerisinde yer alan öğrencilerin gelecek hedeflerinin içerisinde eğitim veya eğitime dayalı alanlar (meslek seçimi gibi) yer almamaktadır. İkinci grup ise genellikle çok genel ifadelerle gelecek hedeflerini belirten öğrencilerden oluşmuştur. “İyi bir liseye gitmek”, “üniversiteye gitmek istiyorum” gibi genel ifadelere ek olarak, “iyi bir işim ve maaşım olsun” şeklindeki beklentiler bu grupta yer almıştır. Üçüncü grupta ise eğitime veya

mesleğe dair net hedeflerin olduğu (örneğin bu gruptaki öğrenciler gitmek istedikleri üniversite ve lisenin isimlerini belirtmiştir) ve ileri düzeyde eğitim almaya bağlı gelecek kurgularının yer aldığı hedefler (hâkim, savcı, cerrah olmak gibi) bulunmaktadır. Bu araştırma yapıldıktan sonra, her bir grup içerisinde kendi grubunu en iyi temsil eden birer öğrenci seçilerek çalışma grubu oluşturulmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada toplanan veriler yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme ve çalışma grubunun seçilmesi için kullanılan açık uçlu soru formu ile elde edilmiştir.

İlk olarak çalışma grubunun seçilmesi için öğrencilerden geleceğe yönelik 3 hedeflerini yazmalarının istendiği bir soru formu dağıtılmış ve bu belgeler doğrultusunda çalışma grubu oluşturulmuştur.

Yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme ise araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu ekseninde gerçekleştirilmiştir. Bu form araştırmacıya görüşme içeriği konusunda yol göstermiştir. Buna ek olarak formda yer almayan ama formdaki soruların birer uzantısı niteliğini taşıyacak olan sondaj soruları ile de araştırmacı, görüştüğü kişiye yönelik derinlemesine bilgiye ulaşabilmiştir.

Görüşme formundaki sorular, üç ana kısım altında toplanmıştır. İlk kısımda öğrencilerin yazdıkları hedeflere yönelik sorular sorulmakta ve bu hedefler ile eğitim arasındaki ilişki sorgulanmaktadır. İkinci kısımda öğrencinin bu hedeflere ulaşabilme ihtimallerine ilişkin düşünceleri ve hedef – öz-düzenleme ilişkisi sorgulanmış, son kısımda ise sosyokültürel verileri toplayabilmek amacıyla öğrencinin ailesine, yaşam alanına ve yaşantısına yönelik sorular sorulmuştur.

2.3. Veri Toplama Süreci

Veriler Ankara ilinin Keçiören ilçesine bağlı bir ilköğretim okulunda, 2009–2010 eğitim öğretim yılının güz döneminde, o yılın sonunda SBS sınavına girecek olan 7. sınıf öğrencilerinden toplanmıştır. Bu okulda araştırma için seçilen şube, sınıf öğretmeninin araştırmaya gönüllü olarak yardımcı olmasının da etkisi ile seçilmiştir. Öğrencilere dağıtılan açık uçlu soru formu yardımıyla örnek olay kapsamına alınacak 3 öğrenci seçilmiş ve bu öğrencilerle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin geleceğe yönelik olarak belirttikleri hedefler Tablo 2.1’de verilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme esnasında, görüşülenlerin rızası alınarak yapılan görüşme ses kaydına alınmış ve ardından ses kayıtları araştırmacı tarafından çözümlenmiştir. Çözümleme sırasında görüşülen kişilerin cinsiyetlerine sağdakı kalınarak, her birine kimliklerini saklı tutmak için yeni isimler verilmiştir.

Tablo 2.1. Öğrencilerin Geleceğe Yönelik Belirttiği Hedefler

Geleceğe Yönelik Belirtilen Hedefler		
Ali	Aysel	Mert
Okuyup büyük adam olmak.	İleride konservatuara giderek çok iyi bir tiyatrocü olmak istiyorum.	İleride iyi bir cerrah olmak.
Ankaragücü'nde amigo olmak.	Ülkemi bütün dünyaya tanıtacak bir müzikal düzenlemek istiyorum.	İyi bir tıp fakültesine girmek, Hacettepe Üniversitesi olabilir.
Ankaragücünün şampiyonlar liginde Real Madrid'i yenmesi.	Bu iki maddeyi yaparken aynı zamanda gazeteci olmak istiyorum.	Büyük bir hastanede başhekim olmak.

3. Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde elde edilen veriler, araştırma amacına uygun olarak çözümlenmiştir. İlk olarak çalışma grubunda yer alan öğrenciler, görüşmede elde edilen veriler, sınıf öğretmeninin onlara dair değerlendirmeleri ve geleceğe yönelik hedeflerini içeren formlar ışığında kısaca betimlenmiştir. Ardından da yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme ile elde edilen nitel veriler araştırmacı tarafından görüşmelerden çıkarılan ve uzman görüşüne sunulurken son şekli verilen temalar ışığında ele alınmıştır.

Bu temalar; geleceğe yönelik hedefleri belirleyen etkenler, hedef - eğitim ilişkisi ve hedef-öz-düzenleme ilişkisidir.

3.1. Ali, Aysel, Mert ve Geleceğe Yönelik Hedefleri: “Ne Yazsam Acaba?”

Tablo 2.1'den de görüleceği üzere örnek olay çalışması için seçilen öğrenciler ilk bakışta, gelecek kurgularında eğitime verdikleri yer ve ağırlık açısından birbirlerinden belirgin bir şekilde farklılaşmaktadır. Bu farklılık yapılan görüşmelerle de desteklenmiştir.

Öğrencilerin yazmış olduğu hedefler çok çeşitli idi. Bunların bir kısmı eğitimle birebir ilişkilendirilebilecek, hatta 7. sınıf öğrencilerinin o süreçte karşı karşıya olduğu kısa ve uzun erimli eğitimsel durumlarla ilgili hedeflerdi. SBS sınavından 7. ve 8. sınıfta alınacak puanlardan, gidilmek istenen Anadolu lisesinin ismine kadar ayrıntılı bilgileri yazan öğrenciler vardı. Buna karşın Mert'in yazdıkları hem üç maddenin de ciddi bir eğitimsel alt yapı gerektirmesi, hem de büyük hedefler olması açısından yazılanlar arasından ayırmaktaydı. Bazı öğrenciler üniversite hayali için “tıp fakültesinde okumak” demekle yetinirken, Mert tıp fakültesinde okumayı da en ileri noktaya taşımış, Hacettepe Üniversitesi'nde cerrahlik eğitimi almayı planladığını dile getirmiştir. Sınıf öğretmeni ile öğrenci seçiminin ardından yapılan görüşmede de Mert'in sınıfın en çalışkan öğrencisi olduğu, zeki olduğu, en iyi yeri kazanabilecek kapasitede olduğu öğrenildi. Gerçekleştirilen görüşmede annesinin lise mezunu bir ev kadını,

babasının ise üniversite mezunu bir muhasebeci olduğunu belirten Mert, 3 kardeşin en küçüğüdür. Bir ablası işletme bölümünde okurken, diğer ablası tıp fakültesinde okumaktadır.

Yazdıkları ile diğer öğrencilerden ayrılan bir diğer öğrenci ise Aysel'dir. Aysel, kendine tiyatro oyuncusu olmak ve aynı zamanda gazeteci olmak gibi iki mesleği hedef olarak belirlerken, yazdıklarıyla hayallerini betimlemiş, bunlara ulaşabilmek için gereken eğitim basamaklarına konservatuar okumak haricinde değinmemiştir. Daha sonra sınıf öğretmeni ile yapılan görüşme ile de Aysel'in sınıfın ortalama başarı düzeyindeki öğrencilerinden birisi olduğu öğrenildi. Aysel, annesi sağlık çalışanı, babası ise Orman Bakanlığında memur olarak çalışan, eğitimli bir ailenin iki kız çocuğundan birisidir. Annesi yüksekokul, babası üniversite mezunu olan Aysel'in ablası da üniversitede mühendislik fakültesinde okumaktadır.

Son seçilen öğrenci Ali ilk başta kendi grubunda yer alan diğer öğrencilere benzer bir şekilde, bu soru formunu pek de önemsemeyerek doldurmamış izlenimi hissettirmiştir. Görüşme esnasında Ali'nin gerçekten de pek önem atfetmeden bu formu doldurduğu, aslında inşaat mühendisi olmak gibi bir hedefinin de olduğu öğrenildi. 7 kardeş içerisinde en küçük olan Ali, ayrıca evin tek erkek çocuğudur. Babası müteahhitlik yapmakta, annesi ise ev kadınıdır. Gelir durumlarının iyi olduğunu ve o bölgede amcalarıyla birlikte yürüttükleri bir inşaat bürolarının olduğunu ifade etmiştir. Kendisine ailesinin eğitim durumu sorulduğunda ise şu an okumakta olan ikisi liseye, birisi üniversiteye giden ablalarını rahatlıkla ifade etmiş, ancak anne ve babasının eğitim durumunu onların lise ya da ortaokul mezunu olup olmadıklarını dahi bilmediğini söyleyerek netleştirememiştir. Ali'ye dair sınıf öğretmeninden alınan bilgilere göre ise Ali dersleri pek dinlemeyen, ders esnasında sınıfta gürültü yaratan, çok çalışmayan ve genellikle düşük notlar alan bir öğrencidir.

Bu çalışma kapsamında öğrenciler, geleceğe yönelik belirttikleri hedefler doğrultusunda seçilmiş olsa da öğrencilerin elde edilen veriler ışığında ulaşılan profillerinin, matematik dersine yönelik ilgi ve başarı düzeylerine dair de bir dağılımı içerdiği gözlenmiştir.

3.2. Geleceğe Yönelik Hedefler Nelerden Kaynaklanmakta?

Gerçekleştirilen görüşmelerde ilk sorular belirtilen hedeflerin neden seçildiği üzerine idi. Bu üç öğrenci için de ortak olan nokta seçtikleri hedeflerle ilgili benzer örneklere ailelerinde rastlanmış olması, bu hedeflere dair gözlemlerinin bulunuyor olmasıydı.

Mert için tıp fakültesinde okumak, ablası aracılığıyla gözlemlendiği bir deneyimdir. Hedeflerini belirlerken nelerden etkilendiğini ise şu şekilde anlatmakta:

Ailemde mesela ablam [tıp fakültesinde okumakta] o çok hoşuma gidiyor. Onun düzenli çalışması, mesela o çok hoşuma gidiyor. Hastane ortamı da, bazıları çok sevmez ama ben çok seviyorum hastane ortamını. (Mert)

Daha sonra doktorluğa dair gözlemlerinin sadece ablası ile sınırlı kalmadığını, ailede kuzeni, kuzeninin eşi, büyük dayısının da doktor olduğunu söyledi. Cerrahlığı ise *“o değişik bir duygu, çünkü ameliyat sırasında risklerin olması mesela, insan hayatını kurtarmak falan, güzel meslek”* ifadesi ile tanımlarken, cerrahlık eğitiminin internet üzerinden ders programına baktığını, mesleğin gerektirdiklerinin neler olduğuna dair araştırmalar yaptığını da belirtmiştir.

Mert geleceğe yönelik mesleki hedefinde bu kadar kararlıyken ve bu alana yönelik çeşitli araştırmalarda bulunurken Aysel hedefini biraz daha çeşitlendirmiştir. Asıl istediğinin tiyatro oyunculuğu olduğunu belirten Aysel, tiyatroculuk mesleğine toplumdaki yaygın bakışa uyumlu bir şekilde, *“ (...) ülkemizde tiyatrocular neredeyse fakir ölüyor. O yüzden bir mesleğimin olması gerek, yani gazetecilik yaparken bir hobi olarak tiyatro ile ilgilenmek istiyorum.”* diyerek oyunculuğu bir meslek olarak görmediğini de belirtmiştir. Buna karşın tiyatro oyunculuğuna yönelik ilgisinin nereden kaynaklandığını ise şu şekilde anlatmıştır:

İlk ben BKM Mutfak programından etkilenmişim, daha sonra sınıfımızda geçen yıl halk kültürü dersinde bu programdaki bazı oyunları sergiledik ve sonra da X hoca bizden bir tiyatro düzenlememizi istedi, evlilik, nişan, kız isteme törenlerinde neler olduğunu sergilememizi istedi. Bu hayal böyle başladı işte, sonrasında da ben konservatuar okuyacağım dedim. (Aysel)

Bu konudaki en büyük destekçisinin ise emekli olduktan sonra skeçler yazıp, yönetmenlik ve oyunculuk yaparak tiyatro ile profesyonel olarak ilgilenmeye başlayan dayısı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca şu an öğretmenlik yapan teyzesi de kendi öğrencilerine sürekli tiyatro gösterileri hazırlatmakta, bu şekilde tiyatro ile ilgilenmektedir. Mert'e benzer şekilde ailesinde hayalini kurduğu bu meslek alanı ile ilgilenen bireyler bulunan ve okulunda bu mesleği amatör bir şekilde gerçekleştirme fırsatı bulan Aysel için gazetecilik ise bu temel hedefin (tiyatro oyunculuğu) yanında yer alan mesleki hedef olmaktadır. Gazeteciliği istemesinin nedenini ise *“Farklı bir meslek olsun istiyorum. Çevremdeki herkes mühendislik, doktorluk, avukatlık gibi meslekler diyorlar. Hepsi bu hedefte, benimki biraz daha farklı olsun istiyorum.”* şeklinde aktarır. Ona göre bu sıraladığı mesleklere sahip insanların yaşamları “demode”dir ve bu düşünceye yine çevresindekileri gözlemleyerek ulaşmıştır:

Çok demode bir hayatları var, her gün aynı şeyleri yapıyorlar, yaşarken farklı şeyler yapılabilir. O yüzden turneler olsun, dünyayı gezebilmek olsun bunlar olmalı. Fotoğraf çekmeyi de çok seviyorum ben, gazetecilik de buna yakın diye gazeteciliği istiyorum. Farklı şeyler göreyim, aslında gazetecilikte de bunlar olmayabilir, sadece Türkiye gündemiyle ilgilenilebilir. Ülkemizdeki tiyatrocuların da hedefleri çok küçük, sadece dizilerle uğraşıyorlar. Bu mesleklerde daha farklı şeyler de yapılabilir. Ülkemizi dünyaya tanıtacak tiyatro olabilir, müzikal olabilir. Öyle bir şeyler yapılmalı. Annem ve babam gibi işe gidip sonra da eve gelinmemeli.(Aysel)

Ali ise soru formuna yazmadığı mesleki hedefini, inşaat mühendisi olabilme isteğini görüşme sırasında dile getirmiştir. Seçtiği bu meslek ise bir nevi aile mesleğini devam ettirir niteliktedir. Babası ve amcası müteahhit olan Ali'nin bu mesleği seçmesindeki temel neden, ailesinin şu an yürüttüğü meslek ile uyumlu, o işi devam ettirebilecek nitelikte bir meslek oluşudur. Zaten kendisi bu mesleği “baba mesleği” olarak nitelemiştir.

Ali, Mert ve Aysel'nin ortak bir şekilde, kendi yakın çevrelerindeki insanları gözlemleyerek belirledikleri hedefler bir tür model almanın sonucudur. Model alma, model olan kişinin etkisi ile bireyde bilişsel, duyuşsal ve davranışsal değişikliklerin oluşmasını ifade eder (14). Zimmerman ve Ringle bir çalışmada model alınan kişilerin çocukların öz-yeterliklerini ve başarı elde etmeye yönelik davranışlarını da etkileyebildiğini vurgulamışlardır (15). Bu vurguya benzer bir şekilde bu üç öğrenci kendilerine model aldıkları kişiler ve mesleklerinden yola çıkarak hedeflerini belirlemişler, bu hedefe başarıyla ulaşmak adına davranışlarda bulunmaktadırlar.

3.3. Geleceğe Yönelik Hedeflerde Eğitim Ne Kadar Gerekli?

Öğrenciler ifade edilen hedeflere ulaşmak için neler yapmaktalar? Onlara göre eğitim, hedeflerine ulaşmak için gerekli ve önemli mi? Okulda aldıkları eğitim bu hedeflere ulaşmaları için yeterli midir? Bu sorulara verilen cevaplarda da bu üç öğrenci arasında ciddi farklılıklar gözlenmiştir.

Mert başarı durumundan da anlaşılacağı üzere bu üç öğrenci arasında eğitime en çok değer atfeden öğrencidir. Tüm sınıftan toplanan açık uçlu soru formu sınıfın büyük bir çoğunluğunun Anadolu lisesine gitmeyi hedeflediğini ortaya koymaktadır. Mert ise iyi bir Anadolu lisesine gitmeyi önemseydiğini belirtmekle birlikte, liseye dair asıl hedefinin fen lisesine gitmek olduğunu söylemiştir. Üniversiteye yönelik hedefini de en ileri düzeyde tutan Mert (Hacettepe İngilizce Tıp'ı kazanmak istediğini belirtmekte), kendisine gerekli eğitimin daha çok SBS'yi merkeze alan bir anlayışta olması gerektiğini savunurken, okulda aldığı eğitimin bu yöndeki eksikliklerine değinmiş ve okulu eleştirerek yetersiz bulduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

Mesela dersimize giren 5 ana ders öğretmeni var, bunlar sınavda da gerekli, ama çok fazla ders var okulda. Dershanede sadece bu 5 ders var iken burada çok fazla ders var. Buradayken bir şeye yönelemiyorsunuz, yani sınava. Sadece o 5 derse yönelemiyorsunuz yani, diğerleriyle de ilgilenmek lazım. O yönden yorucu oluyor ya da burada bazen ben, benim hep dikkatimi çekiyor, bazı arkadaşlarımın da çekiyor, bazı hocalar hep SBS'ye yönelik veriyor dersi, bazı hocalarsa tamamen kitaptan ders işliyor. Birbirlerinden çok farklı, amaç öğretmek değil, dersleri, konuları bitirmek kitabı işleyenler için. (...) Okuldaki öğretmenler bizi çalışmaya yönlendirmeli, konular bitsin dersler bit-sin diye çalıştırmak yerine. Hem SBS'ye yetiştirmek amaçlı, hem de konuyu öğretmek amaçlı olmalılar. (Mert)

Mert ihtiyacı olan eğitime dair ayrıntılı bir değerlendirmede bulunurken Aysel ve Ali bu soruları daha genel ifadelerle geçiştirmişlerdir. Ama hepsinin ortak olduğu söylem eğitimin hedefleri için gerekli olduğudur.

Aysel hedeflerinde lise veya üniversite ismi belirtmemiş, görüşme sırasında Anadolu lisesine kaydolamazsa genel bir liseye de gidebileceğini, ama Anadolu lisesine giderse daha rahat üniversiteyi kazanacağını düşündüğünü belirtmiştir. Okulda aldığı eğitimi ise yeterli bulduğunu vurgulamıştır.

Ali ise bu konuda Aysel'e oranla daha rahat bir tutum takınmış, biraz da ailesinin maddi durumuna güvendiğini belirterek, gerek lisede gerekse üniversitede özel okula gidebileceğini söylemiştir. Herhangi bir koleje, en azından ablasının gittiği koleje gidebileceğinin güvencesi ile Ali gireceği merkezi sınavları çok da umursamadığını belirtmiştir, bunun sonucu olarak da aldığı eğitimin yeterliliğini sorgulama ihtiyacı hissetmemektedir. Onun için de eğitim gereklidir ama eğitime erişmesi için gireceği sınavdan alacağı puanın yeterliliği değil, gideceği okulun taksitlerinin maddi olarak karşılanabilmesi önemlidir.

Ali, Mert ve Aysel geleceğe yönelik hedeflerine ulaşmada eğitime farklılaşan önemler atfetmektedirler. Bu önem farklılaşması onların performanslarını ve başarılarını da etkilemektedir. Mert için en iyi lise ve üniversiteye giderek hedeflerine ulaşmak mümkün olacaktır. Bunun için SBS' den en azından 490 puan alması gerektiğini söyleyen Mert, bu nedenle çok çalıştığını ifade etmiştir.

Aysel'in eğitim geleceğine yönelik net tercihlerde bulunmayışı onun derslere verdiği önemi de etkilemektedir. Geleceğe dair eğitimsel kurgusuzluğunu:

Aslında benim geleceğe dair net bir planım yok, önüme ne gelirse onu yapacağım havalarındayım şimdilik. Ama nereyi okursam okuyayım tiyatro ile uğraşacağım. Yani başka bir mesleğe sahip olan bir tiyatrocuya olacağım. (Aysel)

şeklinde ifade eden Aysel, SBS sınavından da herhangi bir puan almayı hedeflemediğini söylemiştir. Kendi deyimiyle "önüne gelen dersleri geçmek" için uğraşan Aysel, belki de bu hedefsizliğinin de etkisi ile Mert'e göre daha düşük bir başarı düzeyine sahiptir.

3.4. Geleceğe Yönelik Hedefler ve Öz-düzenleme

Bu çalışmada öğrencilerin geleceğe yönelik hedeflerine ulaşma doğrultusunda bir öz-düzenleme içerisinde olup olmadıklarına da bakılmış, öz-düzenleme - eğitim ilişkisine değinilmeye çalışılmıştır.

Mert ve Aysel'in eğitime dair farklılaşan yaklaşımları, onların eğitimlerine yönelik öz-düzenlemelerini de etkilemektedir. Mert geleceğe yönelik hedefine nasıl ulaşacağını çok net bir şekilde belirlemiş, hedeflerini aşamalandırarak kendince bir plan geliştirmiştir. Bu planı şu şekilde ifade eder:

Çok çalışıcım, ilk önce kendime ulaşılabilir hedefler koyacağım, kısa sürede ulaşılacak hedefler olacak bunlar. 8. sınıfa başladım diyelim öncelikle 1 aylık, 2 aylık bir hedef koyacağım. Ya da bir dönemlik hedef koyacağım. Kısa hedefler yani, başarıya ulaşmak için o tür hedefler koyacağım. Ayrıca planlı çalışmak gerek, bu her zaman yapılmalı. Ayrıca kitap okuyacağım baya, İngilizcemi geliştireceğim. İngilizce çok önemli, tıpta özellikle. Bu tür şeyler yapacağım. (Mert)

Aysel ise “*eşit ağırlık bölümünü seçeceğim, aslında yabancı dilimin de kuvvetli olması gerekiyor. Başka... Aslında pek de bir plan yapmadım açıkçası.*” diyerek geleceğe yönelik belirlediği hedeflere ulaşma yolunda net bir öz-düzenleme faaliyetinde bulunmadığını ifade etmiştir. Net olmayan bir gelecek kurgusu, net olmayan bir öz-düzenleme sürecini beraberinde getirmiştir.

Ali ise biraz daha farklılaşan bir koşula sahip olarak eğitim geleceğine bakmaktadır. Ablası özel bir kolejde okumaktadır ve ailesi ona da bu koleje gidebileceğini söylemiştir. Hangi liseye gideceğinin belirli olması, bu okula gitmek için ders çalışmasının, SBS’ den yüksek puan almasının gerekmesi onun eğitimine daha az önem vermesine neden olmaktadır. Eğitimi niçin önemseydiğini “*okumazsan sokaklara çöpçü olursun, ama okursan işin başında olursun ve işin başında oturursun sadece, çok paran olur*” olarak anlatan Ali, ailesinin ona sunduğu olanaklar ile okuyabileceğinin farkındadır ve kendini eğitimsel bir düzenleme süreci içerisine sokma ihtiyacı hissetmemektedir. Hedeflerine ulaşmak için neler yapması gerektiği sorulduğunda ise sadece “*Çok çalışıcım, dışarı falan çıkmam gerekirse...*” diyebilmiştir.

Bu aktarımlardan da görüldüğü üzere öğrencilerin geleceğe yönelik hedeflerinin net olup olmayışı ya da bu hedeflere ulaşmak için göstermesi gereken çabanın düzeyi, onların bu hedefe ulaşma adına gerçekleştirdikleri öz-düzenlemelerini de etkilemektedir. Literatürdeki bazı çalışmalar, geleceğe yönelik plan/perspektifteki farklılaşmanın motivasyonel farklılıklar yarattığını da ortaya koymaktadır. Bu farklılıklar öğrencilerin okul öğrenmelerine (okul eğitimi) yönelik yaklaşımlarını ve eğitime yönelik motivasyonlarını da etkileyebilmektedir (16), (17). Bu nedenle aynı okulda okuyan, aynı sınıfa paylaşan ve hatta benzer sosyo-ekonomik kökene sahip öğrencilerde bile farklı gelecek beklentileri, eğitime yönelik farklı motivasyonlar yaratılmakta, bu da farklılaşan öz-düzenleme süreçleri ve başarı düzeyleri ile sonuçlanabilmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular da literatürle uyum göstermektedir.

4. Sonuç

Mert, Aysel ve Ali sosyo-kültürel özellikleri nedeniyle geleceğe yönelik farklı hedeflere sahip öğrencilerdir. Gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda bu hedeflerin oluşumunda öğrencilerin yakın çevrelerine dair yaptıkları gözlemler, kendilerine model aldıkları kişiler gibi sosyo-kültürel faktörlerin etkili olduğu görülmüştür. Bu hedeflerin belirleniminde etkili olan etkenler, bu hedeflere ulaşmak için atılan adımlar

ve yapılan planlarda da devreye girmekte, öğrencilerin eğitimsel yaşantılarına yön vermektedir. Sonuç olarak da sınıf içerisinde derse yönelik farklı farklı tutumlar geliştiren (dersi dikkatle takip etmek ya da dersle ilgilenmeme gibi), eriştikleri başarı düzeyiyle yetinen ya da yetinmeyen, farklı dışsal motivasyonlarla derse güdülenen öğrenci çeşitliliği sınıflarda öğretmenlerimizi karşılamaktadır.

Gerçekleştirilen bu çalışma ve elde edilen bulgular ile sosyo-kültürel etmenlerin bireylerde nasıl farklılıklar yarattığının altı çizilmek istenmiş, sonuç olarak da öğretmenlerin sınıf içi etkileşimlerinde, öğrencilerini yönlendirmelerinde dikkat etmeleri gereken bireysel farklılıkların farkındalığının önemli olduğu bir kez daha vurgulanmak istenmiştir.

5. Kaynaklar

1. Zimmerman, B. J., *Theories Of Self-Regulated Learning And Academic Achievement: An Overview And Analysis*, Self Regulated Learning and Academic Achievement (2nd Edition), London: LEA, 2001
2. McCaslin, M., Hickey, D. T., *Self-Regulated Learning and Academic Achievement: A Vygotskian View*, Self Regulated Learning and Academic Achievement (2nd Edition). London: LEA, 2001.
3. Moll, L.C., *Vygotsky and Education*. Cambridge: Cambridge University Pres, 1990.
4. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of Higher Psychological Processes*, Cambridge, MA: Harvard University Pres, 1978
5. Senemoğlu, N., *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim; Kuramdan Uygulamaya*, Ankara, Gazi Kitabevi, 2004.
6. Ergün, M., Özstür, S., *Vygotsky'nin yeniden değerlendirilmesi*, Afyon Karahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2, s. 269-292, 2006.
7. Brickman, S. J., Miller, R., *The impact of sociocultural context on future goals and self-regulation*, Research On Sociocultural Influences on Motivation and Learning. Connecticut: IAP, 2001.
8. Klineberg, S. L., *Changes in outlook on the future between childhood and adolescence*, Journal of Personality and Social Psychology, 7, s. 185–193, 1967.
9. Lessing, E. E., *Demographic, developmental, and personality correlates of length of future time perspective*, Journal of Personality, 56, s. 183–201, 1968.
10. Volder, M. L., Lens, W., *Academic achievement and future time perspective as a cognitive-motivational concept*, Journal of Personality and Social Psychology, 42: 3, s. 566–571, 1982.
11. Markus, H., Nurius, P., *Possible selves*, American Psychologist, 41, s. 954-969, 1986.
12. Miller, R. B., Grene, B., Montalvo, G., Ravindran, G., et all, *Engagement in academic work: The role of learning goals, future consequences, pleasing others and perceived ability*, Contemporary Educational Psychology, 21, s. 388–422, 1996.
13. Neuman, W. L., *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar (2 cilt)*, Yayın Odası: İstanbul, 2007.
14. Shunk, D. H., *Social cognitive theory and self-regulated learning*, Self Regulated Learning and Academic Achievement (2nd Edition). London: LEA, 2001.

15. Zimmerman, B. J. , Ringle, J., *Effects of model persistence and statements of confidence on children's self-efficacy and problem solving*, Journal of Educational Psychology, 73, s. 485 – 493, 1981.
16. De Volder, M., Lens, W., *Academic achievement and future time perspective as a cognitive-motivational concept*, Journal of Personality and Social Psychology, 42, s. 566–571, 1982.
17. Gjesme, T., *Slope of gradients for performance as a function of achievement motive, goal distance in time, and future time orientation*, Journal of Psychology, 91, s. 143–160, 1975.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: Individuals have been in pursuit of learning from the first moment that they opened their eyes to the world. There are lots of theories on how learning occurs. All these theories attributes different levels of effectiveness to the individual learners in the learning process.

These theories also takes into account different components of self-regulated learning at learning process. However, all these theories acknowledges Zimmerman's definition of self-regulated learning. According to Zimmerman (2011), self-regulated academic learning searches an answer to the question; how can a student be the master of his/her own learning process. Self-regulation is a process which individuals can effectively direct their own activities, and can be able to turn their mental skills into subject-based academic skills.

Socio-cultural theory is a theory that takes individual as an active component of the learning process. According to Laura, Vygotsky looked for the origin of conscious behaviors into the network of social ties that are established with the outside world (McCaslin, Hickey, 2001). Individuals are an active member of this social ties whom are not only the products of the environment, but also create and shape the environment. In this dialectical relationship, individuals are considered as an active component of learning process.

According to the socio-cultural theory, environment experienced by the individuals, socio-cultural conditions, and interactions within this environment are also as effective as cognitive processes.

In this aspect, school and classroom environments as areas of academic activity takes place, also can be seen as areas of social and cultural interactions experienced. School and classroom are a part of the environments but they are not the whole environment. So environmental factors like the approach of cultural environment of the individual to education, educational status of the family, role-models of the individuals, the relationships with classmates, and individual factors like individual's educational expectations for the future (future goals), meaning attributed to education, the importance given to education are effective on self-regulated process, individual's motivation and academic success.

Future goals are an important factor of self-regulation process. Future goals of the individuals guide his/her life, behaviours, affect positively or negatively. These goals are shaped by the individual's cultural belonging. Socio-cultural information shapes what and why is valuable for individuals. Therefore, this information is also effective in determining future goals (Brickman, Miller, 2001). Individuals can observe the capabilities and limitations of his/her cultural environment. He / she can believe that he/she also has this limitation, which he/she observes. For example, dreaming of going to university and also even targeting it are a bit hard for a student who has a family with very low level of education and don't have any graduate relative rather than a student whose parents are graduate from university. For this reason, future goals and self-regulation process of students can be differentiated.

In light of all these evaluations, socio-cultural factors are effective on a self-regulation process as well as cognitive processes. Thus, underlining how socio-cultural factors differentiate individuals is important for creating an awareness of individual differences for teachers in order to guide and support students. Accordingly, purpose of this study is determined as to describe students' future goals and plans according to their sociocultural context and to examine the effects of those goals and plans on their academic life.

Method: In this study, describing students' future goals and plans according to their sociocultural context and examining the effects of those goals and plans on their academic life is aimed. The study is carried out as a case study and qualitative research methodology is used.

This study was carried out in a public primary school at Keçiören, Ankara. Study group was consist of 3 7th grade students. These 3 students were chosen by purposively sampled, and in-depth semi-structured interviews were conducted with these students.

Results and Discussion: In this section, data obtained were analyzed for the purposes of research. First of all, study group were described briefly according to the datas obtained from interviews, assessments of their class teachers, and their future goals that they mentioned. Then, qualitative datas obtained from interviews were discussed in the light of these following themes;

- Factors that determine the future goals
- Relationship with goals – education
- Relationship with goals – self-regulation

Conclusion: Mert, Aysel and Ali (study group of the research) are students who have different future goals due to their socio-cultural conditions. According to the interviews, socio cultural factors like students' observation on their environment and their role-models have been effective on shaping their future goals. The factors which are effective on shaping future goals, the steps taken to achieve these goals, and plans made for reaching future goals are also directs the educational lives of students. As a result, teachers meet with students who have different attitudes towards lessons, who are satisfied or not satisfied with the level of success that they reached, and who are driven by different external motivations for lessons in the same class.